BOSHLANG‘ICH SINFLARDA O’QUVCHILARNI OG‘ZAKI VA YOZMA HISOB MALAKALARINI RIVOJLANTIRISH USULLARI

Nizamov Alisher Bayazovich
Guliston davlat pedagogika instituti
“Maktabgacha va boshlang‘ich ta’lim” kafedrasi katta o‘qituvchisi
To‘xtayeva Aziza Davron qizi
Guliston davlat pedagogika instituti
boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi 3-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang‘ich sinflarda o’quvchilarni og‘zaki va yozma hisob malakalarini rivojlantirish usullari ko’rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar:o‘yinli va interaktiv mashqlar,amaliy mashqlar va vizual yordamlar,hisob malakalari va hayotiy misolllar

Abstract: This article examines methods of developing students' oral and written

Keywords: playful and interactive exercises, practical exercises and visual aids, calculation skills and real-life examples

Hozirgi kunda rivojlanib borayotgan mamlakatimizda barcha sohalar qatori ta’limga oid ko‘plab islohotlar amalga oshirilmoqda.Ushbu islohotlardan biri O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 7-maydagi "Matematika sohasidagi ta’lim sifatini oshirish va ilmiy tadqiqotlarini rivojlantirish chora-tadbirlari va qiziqarli hisob-kitob o‘yinlari ularda raqamlar bilan ishlash qobiliyatini oshiradi. Shuningdek, matematik qiziqishlarni uyg‘otuvchi kompyuter tadbirlari to‘g‘risida"gi qarorlari qabul qilindi.Ushbu qarorlar orqali matematika fani va ta’limini rivojlantirish, xalqaro standartlarga moslashtirish uchun mavjud muammolarni bartaraf etish tizimi yaratib berildi.

Boshlang‘ich sinflarda o‘quvchilarning og‘zaki va yozma hisob malakalarini rivojlantirish mavzusi chuqur tadqiqot va o‘qitish metodlarini talab qiladi, chunki bu yoshdagi bolalar hali abstrakt tushunchalarni tushunishga qiynaladi va ko‘proq vizual va amaliy yondashuvlarni talab qiladi.Quyida o‘quvchilarning hisob malakalarini samarali rivojlantirishga yordam beradigan ba'zi usullar keltirilgan:

O‘yinli va interaktiv mashqlar. O‘quvchilarning diqqatini jalb qilish va ularni hisoblashga rag‘batlantirish uchun o‘yinlardan foydalanish yaxshi natijalar beradi. Masalan, karta o‘yinlari, raqamli o‘yinlari va ilovalardan foydalanish ham mumkin

Amaliy mashqlar va vizual yordamlar. Bolalar raqamlar va hisob-kitoblarni amaliy tarzda ko‘rganida yaxshiroq o‘zlashtiradilar. Shuning uchun turli buyumlar yordamida qo‘shimcha va ayirma amallarini tushuntirish, geometrik shakllar orqali o‘quvchilarga tushunarli usulda

hisoblashni o‘rgatish mumkin. Masalan, kublar, kichik toshlar yoki rangli qalamlar yordamida raqamlar bilan amaliy ishlash o‘quvchilarning hisoblash qobiliyatlarini mustahkamlaydi.

Hisob masalalari va hayotiy misollar. Bolalarga kundalik hayotdagi masalalarni yechish orqali hisoblashni o‘rgatish Hisob masalalari foydali. Masalan, do‘kondagi xaridni hisoblash, oilaviy byudjetni rejalashtirish yoki vaqtni hisoblash orqali bolalarga real hayotda matematikadan qanday foydalanishni tushuntirish mumkin. Bu usul orqali ular amaliy bilimlarni o‘zlashtirib, matematikani o‘z hayotlariga qo‘llashadi.

O‘quvchilarning qiziqishini qo‘llab-quvvatlash. Matematikaga qiziqishni shakllantirish uchun ularning qiziqishlariga mos mavzularni tanlash muhim. Masalan, matematik hikoyalar, matnli masalalar va raqamli sarguzashtlar orqali bolalar o‘zlariga qiziqarli bo‘lgan narsalardan kelib chiqib, hisoblash malakalarini o‘rganadilar. Shuningdek, ularga erishgan natijalari uchun maqtov va mukofotlar berish ham yaxshi rag‘batdir.

Og‘zaki hisoblash mashqlari. Og‘zaki hisoblash bolalarning fikrlash tezligini oshirishga yordam beradi. Buning uchun ular bilan muntazam ravishda og‘zaki mashqlarni bajargan ma’qul. Masalan, har kuni o‘yin tarzida oddiy qo‘shimcha va ayirma amallarini og‘zaki aytib, ularning javobini tezlik bilan topishga undash mumkin. Bu usul bilan bolalar sonlarni tez anglash va hisoblashga ko‘nikishadi.

Boshlang‘ich sinflarda hisoblash malakalarini rivojlantirish uchun yuqoridagi usullardan foydalanish mumkin. Bolalarni faollikka undash va ularga matematikani hayotga tatbiq qilish imkonini beradigan mashg‘ulotlar orqali hisoblash qobiliyatlarini rivojlantirishga erishish mumkin. Bu esa kelgusida ularning bilim va ko‘nikmalariga mustahkam asos yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bukbayeva N.U va boshqalar "Boshlang‘ich sinflarda matematika o‘qitish metodikasi Toshkent, 2007.
2. Jumayev M.E "Boshlang‘ich matematika nazariyasi va metodikasi" T -"Arnoprent",2005
3. Toshmuradov B "Boshlang‘ich sinflarda matematika o‘qitishni takomillashtirish" T, "O‘qituvchi "2000yil.
4. Internet saytlari.